

מסורת הש"ס

- א) וְלָקַחְתָּ קָדִים: ק.ג.א.
- ב) וְנָחַמְתָּ מִן קִדְּיָהּ מִמֶּנֶה: פ. כ. כריתות כג: מנחות יא.
- כז. דהא מלא: א) וְנָחַמְתָּ: פ. ד) [ג'] ע"ס פו.
- ויע"ש: ט) וְנִדְרֵי שָׂרָא: י"ג.
- י) [ג'] וְנָחַמְתָּ: ט"ז.

תורה אור השלם

1. וְקָרְבוּ וּבָרְעוּ יָרֵיחַ בְּמֵי הַקִּשְׁיָהּ הַבְּהוֹן אֵת הַכֹּל הַמִּזְבְּחָה עֲלֶיהָ אֲשֶׁר רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: ויקרא ט ט
2. וְעֵשִׂיתָ עֲלֵיהֶן הַבֶּשֶׂר וְהָדָם עַל מִזְבֵּחַ יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְדָם זָבַחְךָ יִשְׁפָּךְ עַל מִזְבֵּחַ יְיָ אֱלֹהֶיךָ וְהַבֶּשֶׂר מִזְבֵּחַ: דברים יב כז

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' ד"ה אלמא וכו' ויקונטרס פ"י לקמן. ג"כ ע"ן רמב"ם יוסף לקמן ג"כ פ"ו ע"כ ד"ה ידע דהתוס' לעיל דף כ' וכו' משנן שם דלא ידע א"כ מוקדם פ"ה הו"ה יע"ש דף ק"ב עמוד ד':

מוסף רש"י

בהוייתן הן קדושים. כשנולדים הן קדושים ולא נמעי אמן (מנחות פג. סכתי"ו וכתי"ו תורה כה). ולהכי נקט לשון כתיב, משום דלא דליות קדשים קדושים נפקא לן בפי' דכתיב מהיו לן, דמתיב רק קדשין, אלו המנוחות, אשר יקו לן אלו הנולדות (מנחות שם וכתי"ו זבחים קיד. וכריתות כג.). יכול יהלויין מזה מוטלת עליו (בתב"ש פ"ג).

אלמא איסור מוקדשין קדים. דמשעה שנוצר הוא קדוש ועדיין לא נוצר הגיד דהא חזינן דיצירת עובר קודמת ליצירת גיד: ומשנינן **אע"ג דאיסור מוקדשים קדים אפי' איסור גיד וחיי.** הואיל ואיסור חמור הוא שנוהג בצני נח כדקתני מתניתין (לקמן 77 ק:) והלא לצני נח נאסר גיד הנשה: ופרכינן מאן **שמעת ליה הא סברא.** דנוהג בצני נח רבי יהודה בשליה מנתי' (שם): **והאי סנא דישא דמקדשין דלא כרבי יהודה דקתני בירך של ימין ושל שמאל.** ואילו רבי יהודה שמעינן ליה לקמן [ע"כ] דלמך אינו נוהג אלא בלאח: **סבר לה כווסיה צדא.** דנוהג בצני נח: **ופליג עליה צדא.** דנוהג בשמי יריכות: **אימור דשמעת ליה לר' יהודה.** דלמך דמשום חומרה גיד דנוהג בצני נח חייב נמי לאיסור אחרניא: **נטמאה.** שמעת ליה דלמי איסור גיד וחיי לאיסור טמאה דלע"ג דאיסור טמאה ממעי אמה ואיסור גיד אינו עד שיוכל דהא רבי יהודה אין נוהג בשליל קאמר במתניתין אפילו הכי חייב גיד אטמאה הוא דאיסור גיד חמור שכן נוהג בצני נח: **קדשים דאיסור כרת.** שעל ידי קדשים צל לדי כרת כגון אכלו בטומאה או פגול ונותר: **מי שמעת ליה.** דחייב גיד עלייהו: **אלא כהא נמצתה עסקינן.** דלא קדוש ולד אלא כרתם צינאמו ואשמעינן תנא דידן דלע"ג דאין גיד נוהג בשאר מוקדשים דהא איסור מוקדשים קדים כדאמרת דליצרת עובר קודמת ותו לא אפי' איסור גיד וחיי אפילו הכי יש מוקדשים שהגיד נוהג בהן כגון בכור ממה נפשך אי נוהג בשליל איסור גיד קודם ותו לא פקע ואי אין נוהג בשליל כרוייהו **צדאי הדדי אמו:** ואינעינן אימא **נולדות קדשים.** ואשמעינן תנא דידן דלא קדשי נמעי אמן אלא צהוייתן צינאמו הילכך איסור גיד נוהג ככולן משום דליהו קדים דנוהג בשליל ותו לא פקע דלא תימא נמעי אמן קדושים ואיסור מוקדשין קדים כדאמרון נפלא שלא נתקשרו אצרכו בגידין ותו לא אפי' איסור גיד וחיי. להכי נקט בהוייתן משום לישנא דקרא דילפינן מיניה קדושת ולדות קדשים צפ"צ דכורות (דף ט: ר) רק קדשין) אלו תמורות אשר יהיו לן אלו הנולדות: **הנאכלים.** מטמא ואשם ושלמים: **שאין נאכלין.** עולה:

אלמא איסור מוקדשין קדים אע"ג דאיסור מוקדשין קדים אתי איסור גיד חייב עלייהו (שכן איסורו נוהג בבני נח מאן שמעת ליה האי סברא ר' יהודה והא מתניתין דלא כרבי יהודה דקתני נוהג בבמה ובחיה בירך של ימין ובירך של שמאל האי תנא סבר לה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא אימור דשמעת ליה לרבי יהודה בטמאה דאיסור לאו קדשים דאיסור כרת מי שמעת ליה אלא הכא במבכרת עסקינן דברחם קדוש ואי בעית אימא וולדות קדשים בהוייתן הן קדושים אמר רבי חייא בר יוסף לא שנו אלא קדשים הנאכלין אבל קדשים שאינן נאכלין אין איסור גיד נוהג בהן ורבי יוחנן אמר אחד קדשים הנאכלין ואחד קדשים שאינן נאכלין איסור גיד נוהג בהן אמר רב פפא ולא פליגי כאן להעלותו כאן להעלותו איכא דאמרי אמר רב פפא ולא פליגי כאן לחלצו וכאן להעלותו רב נחמן בר יצחק אמר להעלותו פליגי ודתניא והקטיר הכהן את הכל המזבחה לרבות העצמות והגידין והקרנים והטלפים יכול אפילו פרשו ת"ל ועשית עולותיך הבשר והדם אי בשר ודם יכול יהלויין גידים ועצמות ויעלה בשר לגבי מזבח ת"ל והקטיר הכהן את הכל המזבחה הא כיצד מחוברין יעלו פרשו אפילו בראשו של מזבח ירדו וזמאן תנא דשמעת ליה דאמר פרשו ירדו רבי היא דתניא והקטיר הכהן את הכל לרבות העצמות והגידים והקרנים והטלפים ואפילו פרשו והא מה אני מקיים ועשית עולותיך הבשר והדם בפוקעין הא כיצד יעכוילי גידים ועצמות רבי ואי אתה מחזיר יעכוילי גידים ועצמות רבי ואמר כתוב אחד אומר והקטיר הכהן את הכל ריבה וכתוב אחד אומר ועשית עולותיך הבשר והדם מיעט הא כיצד מחוברין יעלו פרשו אפילו בראשו של מזבח ירדו ורבנן מחוברין לא איצטרך קרא לרבווי מידי דהוה אראשה של עולה כי איצטרך קרא לפרשו ורבי מחוברין דהיתירא לא

קדשים החמור איסור גיד הקל מלחול עמו וז"ת והא איסור גיד לרבי יוחנן קדים דלמך (לעיל 77 עה). תלש חלב מנן תשעה חי דחלבו כחלב צהמה והדר אתא איסור מוקדשין דחמיר וחייב עליה וא"כ לרבי יוחנן מוקדשין נוהגין בגיד מצעי ליה ונראה דלר' יוחנן לא חייב איסור גיד ואיסור חלב עד שיצא לחוץ ממעי אמו לאויר העולם וכן משמע בדסוף פירקין (לקמן 77 קה). קאמר רבי יוחנן גופיה כשנטרפה עס יצאת רובה דאיסור חלב ואיסור טרפה צדאי הדדי קאתו אלמא דליכא איסור חלב: **צמעי אמו:** פ"שין ירדו רבי היא דתניא בו. תימא אמאי מיימי הן צרייתא קמייתא ונראה דלא לאו צרייתא קמייתא המ"ל דרבנן סברי שיש לרבות כל מה שכולל לרבות ואפילו פרשו דאיסורא ולית לן למעוטי אלא פוקעים גרידא שהוא סוף העלאה ורבי סבר דרבויה ומיעוטה אית לן לאוקומי בתחלת העלאה ולא נמעט כמו כן אלא דבר אחד דהיינו פרשו דאיסורא אצל מחזירים דאיסורא ופרשו דהיתירא יעלו ולהכי מיימי צרייתא קמייתא דגידים דהיתירא נמי כשפרשו ירדו דומיא דעצמות דהיתירא ועל כרחך רבי היא אלמא לא מרבי רבי כל מה שיכול להרבות דהא אוקי נמי מיעוט צפרשו לרבות אלא נמעי אמן דאיסורא אפילו צמחורבין:

גיד הנשה פרק שביעי חולין

צ.

אלמא איסור מוקדשין קדים. אומר ר"ת משום דמתחלה הכל הוא צפר והצפר עזמו מתקשה אחרי כן ומתלבן ונעשה גיד א' וצקונטרס פ"י לקמן דמתחלה כשהגיד נוצר אינו על הכף ולא חייב עד שיצא ויתקשה על הכף ואע"ג דהשתא ר"ל דאין איסור גיד חל על איסור מוקדשים על איסור אצב מן החי דלא חמיר מוקדשים חייב ועוד דאי אפשר לאיסור גיד להיות צענין אחר ועוד דלמך דאין איסור אצב מן החי חל על שיוכל לזמך צסוף פרקין (לקמן 77 קה). כגון שנטרפה עס יצאת רובה דאיסור טרפה ואיסור אצב מן החי חייב צדאי הדדי: **והא מתניתין דלא כרבי יהודה דקתני נוהג בשל ימין בו.** ה"מ למימר מדקתני נוהג בשליל ופליגי ר' יהודה אלא רישא דמלתא נקט: **קדשים דאיסור כרת מי שמעת ליה.** משמע דאפילו צלמנים ולאחר זריקה דשרי אף לזרים צעי למימר דלא חייב כלל איסור גיד ושרי בצאילה אע"ג דלאחר זריקה פקע איסור קדשים ומלא אשכתן דחייב אלא מצדכרת ומימיה כיון דהשתא ליכא איסור קדשים אע"ג דיכול לצב לדי איסור כרת כגון אם אוכלו בטומאת הגוף אמאי לא יחול איסור גיד דאין כן איסור חל על איסור כדאמר צפרק ארבעה אצין (צמעות 77 לב). דאחות אשה מתלא תלי וקאי כו' וי"ל כיון דמיימי לא חייב איסור גיד דליכא איסור מוקדשין דיכול לצב לדי כרת ועל ידי פגול ונותר ועמא תו לא חייב איסור גיד לאחר שמיטה וזריקה צענין שיחול ממיים איסור גיד דומיא דיעקב שנשה לו גידו ממיים וז"ת ונימא מנו דאיסוסף איסור גיד לצני נח איסוסף נמי לישראל וי"ל דהא דנאסר לצני נח היינו דוקא וי"ל יעקב קדוש מתן מורה אקירו צני נח ואפילו נאסר מתחלה לכל אומות העולם הא אמר צפ" ארבע מיתות (סנהדרין 77 עט). כל מזהה שנאמרה לצני נח ולא שנתיב צנייני לישראל נאמרה ולא לצני נח וא"כ לאחר מתן תורה שרו לכולהו לצני מישראל וא"ת ונימא מינו דאיסוסף איסור גיד לצנוה דאסור להעלותו איסוסף נמי להדיטו איסור אכילה וי"ל דליכא למאן דלמך צסמון מחזרין יעלו: **הכא במבכרת עסקינן דברחם קדוש.** וצדאי הדדי קאתו וקמ"ל דלא מצטל איסור

קדשים החמור איסור גיד הקל מלחול עמו וז"ת והא איסור גיד לרבי יוחנן קדים דלמך (לעיל 77 עה). תלש חלב מנן תשעה חי דחלבו כחלב צהמה והדר אתא איסור מוקדשין דחמיר וחייב עליה וא"כ לרבי יוחנן מוקדשין נוהגין בגיד מצעי ליה ונראה דלר' יוחנן לא חייב איסור גיד ואיסור חלב עד שיצא לחוץ ממעי אמו לאויר העולם וכן משמע בדסוף פירקין (לקמן 77 קה). קאמר רבי יוחנן גופיה כשנטרפה עס יצאת רובה דאיסור חלב ואיסור טרפה צדאי הדדי קאתו אלמא דליכא איסור חלב: **צמעי אמו:** פ"שין ירדו רבי היא דתניא בו. תימא אמאי מיימי הן צרייתא קמייתא ונראה דלא לאו צרייתא קמייתא המ"ל דרבנן סברי שיש לרבות כל מה שכולל לרבות ואפילו פרשו דאיסורא ולית לן למעוטי אלא פוקעים גרידא שהוא סוף העלאה ורבי סבר דרבויה ומיעוטה אית לן לאוקומי בתחלת העלאה ולא נמעט כמו כן אלא דבר אחד דהיינו פרשו דאיסורא אצל מחזירים דאיסורא ופרשו דהיתירא יעלו ולהכי מיימי צרייתא קמייתא דגידים דהיתירא נמי כשפרשו ירדו דומיא דעצמות דהיתירא ועל כרחך רבי היא אלמא לא מרבי רבי כל מה שיכול להרבות דהא אוקי נמי מיעוט צפרשו לרבות אלא נמעי אמן דאיסורא אפילו צמחורבין:

עין משפט נר מצוה

א מ"י פ"ח מהלכות מאכלות אסורות הל' ב: **ח ב מ"י פ"ג מהלכות פסולי המוקדשין הל' טו ופ"ו מהלכות מעשה הקרבנות הלכס צ סמג עשין קב:** **ג ג מ"י פ"ו מהלכות מעשה הקרבנות הל' ג:**

לעני רש"י

אשקלנטי' [אישקלטי"ו].ר. להצפורין.

רבינו גרשום

דאציג דאיסור מוקדשין קדים אתי איסור גיד וחייב שכן איסורו נוהג בבני נח: ופליג עליה בחזאי דהוא סבר אינו נוהג אלא בירך של ימין ותנא דידן סבר בין ימין בין שמאל: אימור דשמעת ליה לר' יהודה בטמאה כו'. כלומר דהוא אמר במתני' איסור גיד נוהג בטמאה דאיסור גיד חל על איסור טמאה דאיסור לאו. כלומר טמאה איסור לאו הוא ואיסור קל הוא לפי איסור גיד חל עליו. בקדשים דאיסור כרת מי שמעת ליה דאיסור גיד חל על איסור קדשים דהחמיר: אלא הבמ"ע במבכרת. כלומר דאינו קדוש אלא בצאתו מן הרחם דבצאתו מן הרחם ישי עליו גיד ובהרדי קאתי: ואיכתיב אימא לעולם בולדות קדשים. כלומר ואי פרכת הוא לא אתי איסור גיד וחייב איסור קדשים קסבר ולדות קדשים בהוייתן [הן] קדושים ולא במעי אמן אלא בשעת הווייתו לעולם שהוא בשעת לידתו בגיד וקדושה בהוי הדדי קאתו: לא שנו אלא קדשים הנאכלין דגיד הנשה נוהג בהן אבל קדשים שאין נאכלין כגון עולה אין גיד הנשה נוהג בהן: כאן להלקות כו'. כלומר מה דאמרי אין גיד הנשה נוהג בהן להלקותו מי שאוכלו כיוון שאין ראו לאכילה אק חייב מלקות אבל איסורא עבד אבל להעלותו ע"ג המזבח להקטירו גיד הנשה נוהג בהן דאין מקטירין אותו: רב נחמן בר יצחק אמר להעלותו פליגי כלומר דמאן דאמר אין גיד הנשה נוהג בהן מעלין אותו להקטיר: יכול אפי' פרשו. כלומר יכול אפי' ניטלו מן הבשר: ת"ל ועשית עולותיך הבשר והדם. כלומר הבשר אין אבל גידים ועצמות לא: הא מה אני מקיים ועשית עולותיך וגי' בפקועין. כלומר לבארים ופרדים שנתעכלו מע"ג המזבח דאותן אתה מחזיר אבל יעכוילי גידים ועצמות אי אתה מחזיר: